

دیپلماسی شهری و جایگاه قانونی آن در مقیاس حکومت‌های محلی

مرتضی قورچی^۱، محمدتقی رضویان^۲، فرشته دستواره^۳

(دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۱۶ - پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۱۰، نوع مقاله: پژوهشی)

چکیده

پس از نیمه دوم قرن بیستم با شکل‌گیری جهانی شدن معاصر، مقیاس فعالیت شهرها از سطح محلی به سطح جهانی انتقال یافت. یکی از زمینه‌های فعالیت و نقش‌آفرینی شهرها درون سیستم جهانی شدن، مقوله دیپلماسی شهری است. علاوه بر این اجرای فعالیت و برنامه‌های شهری نیازمند تدوین قوانین رسمی در حوزه مشخص آن است. از این رو ورود شهرها به عرصه جهانی شدن نیازمند تأکید بر دیپلماسی شهری و اصول آن در برنامه‌ها، قوانین و سیاست‌های شهری توسط حکومت‌های محلی و نیز در سیاست خارجی کشورهاست. روش‌شناسی این پژوهش بر پایه پارادایم تفسیری است که با رویکرد کیفی انجام خواهد شد و استراتژی آن فراترکیب^۴ است. داده‌ها در فرمت کیفی، به شکل توصیفی و شامل متون و اسناد کتابخانه‌ای هستند. اطلاعات مورد نیاز از طریق بررسی‌های کتابخانه‌ای، پیگیری آخرین اطلاعات درباره قوانین شهری و نیز دیپلماسی شهری در ایران جمع‌آوری شده‌اند. در مجموع، مطالعه و بررسی مجموعه قوانین و مقررات شهری ایران نشان می‌دهد که به استثنای چند نمونه از قوانین در حوزه تخصصی فنی و عمرانی شهرداری و همچنین دستورالعمل نحوه تنظیم تفاهم‌نامه خواهرخواندگی بین شهرهای جمهوری اسلامی ایران با شهرهای دیگر کشورها، هیچ‌گونه قانون و مقررات مشخص و تعریف شده‌ای در زمینه دیپلماسی شهری وجود ندارد و برای همین منظور ضرورت کاربست موضوع دیپلماسی شهری در مجموعه مدیریت شهری و قوانین آن پیشنهاد اصلی این نوشته است. واژه‌های کلیدی: جهانی شدن، دیپلماسی شهری، قوانین شهری، حکومت محلی.

۱. استادیار، گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

(m_ghourchi@sbu.ac.ir) نویسنده مسئول

۲. استاد، گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

۳. دکتری، جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

4. Meta-synthesis

City diplomacy and its legal position at the scale of local governments

Abstract

After the second half of the twentieth century, the scale of urban activity shifted from the local to the global level under the influence of contemporary globalization. One of the fields of urban activity and planning within the globalization system is the city diplomacy. In addition, the implementation of urban activities requires the formulation of formal laws in its specific area. Thus, entry the cities into the process of globalization requires an emphasis on city diplomacy and its principles in laws and urban policies by local governments as well as in the foreign policies of national governments. The methodology of this research is based on the interpretation paradigm, which will be done with a qualitative approach, and its strategy is meta-synthesis. The data are in qualitative format, in descriptive form and include library texts and documents. The required information has been collected through library research, tracking the latest information about urban laws and city diplomacy in Iran. In general, the study and review of the collection of urban laws and regulations of Iran shows that, with the exception of a few examples of laws in the specialized technical and civil field of the municipality, as well as instructions on how to set up a sister city agreement between the cities of the Islamic Republic of Iran and the cities of other countries, there are no specific regulations and low in the field of city diplomacy, and so the main purpose of this article is applying the topic of city diplomacy in the urban management and its laws.

Keywords: globalization, city diplomacy, urban law, local government.

مقدمه و بیان مسئله

شهرها به‌عنوان مکان‌هایی مطلوب برای فعالیت‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی، در عصر جدید و همگام با فرایندهای جهانی، نقشی نوین و انکارناپذیر را عهده‌دار شده‌اند که کیفیت ایفای این نقش به نوع سیاست‌ها و قوانین شهری و چگونگی اجرای آن‌ها توسط مدیران شهری بستگی دارد. این روند در سطح توسعه و نیز چشم‌انداز سیاسی و اقتصادی شهرها بسیار تأثیرگذار است. در واقع بعد از نیمهٔ دوم قرن بیستم با شکل‌گیری جهانی شدن معاصر، مقیاس فعالیت شهرها از سطح محلی^۱ به سطح جهانی^۲ انتقال یافته است و پیرو آن، سیاست‌های محلی در معرض تأثیرات ناشی از فرایند جهانی شدن^۳ و مناسبات مختلف سیاسی و اقتصادی وابسته به آن قرار گرفته است. درحقیقت شهرها به‌عنوان دریچه‌ای برای بازسازی فضا و مکان توسط جهانی شدن محسوب می‌شوند و از همین روست که امروز ما با اصطلاح جهانی-محلی^۴ شدن مواجه هستیم. این بدان معناست که شهرها مکان‌های استراتژیکی^۵ هستند که در آن جهانی شدن با جریان‌های جهانی سرمایه، اطلاعات و افراد و از طریق شبکه‌های فراملی در این وضعیت جدید نقش آفرینی می‌کنند. دربارهٔ اهمیت این موضوع، اندیشمند جهانی ساسکیا ساسن بدین گونه استدلال می‌کند که شهر فضایی بسیار انضمامی و عینی‌تری برای اجرای سیاست‌های جهانی است تا یک کشور (چان^۶، ۲۰۱۶). بدین سبب شهرهای جهانی در حال حاضر گره اصلی نظام جهانی تولید، مبادله و توزیع ثروت هستند که بر توافقات سیاسی و اجتماعی و همچنین بر تولید دانش و قدرت تأثیر دارند (سانچز^۷، ۲۰۲۱).

یکی از زمینه‌های فعالیت و نقش آفرینی شهرها درون سیستم جهانی شدن، مقولهٔ دیپلماسی شهری^۸ است. دیپلماسی شهری در معنای کلاسیک خود به توصیف و ارائهٔ منافع در سطح بین‌المللی اشاره دارد و بحث در مورد منافع جهانی بخشی از دیپلماسی شهری است. در جریان دیپلماسی شهری، حکومت‌های محلی در سازمان‌ها و زمینه‌های مختلفی

-
1. Local
 2. Global
 3. Globalization
 4. Glocalization
 5. Strategic Sites
 6. Chan
 7. Sánchez
 8. city diplomacy

متحد می‌شوند تا جامعه بین‌المللی را از تحولات بین‌المللی آگاه سازند و درک و تفسیر خود را از آن تحولات ارائه کنند (سیزو و ماش^۱، ۲۰۰۸). به‌طور کلی دیپلماسی شهری ابزاری بین‌المللی در دست حکومت‌های محلی در جهت ارتقای انسجام اجتماعی در سطح جهانی و حل مناقشات بین‌المللی با هدف ایجاد محیطی با ثبات برای شهروندان محلی است که بتوانند در صلح، دموکراسی و رفاه با یکدیگر زندگی کنند. ادبیات دیپلماسی شهری بیشتر بر دموکراسی^۲، ساختار قانونی^۳ و تمرکززدایی^۴ تأکید دارد. از نظر قانونی در این بستر، حکومت‌های محلی در مقیاس بین‌المللی معمولاً موافقت‌نامه‌هایی را امضا و اعلامیه‌های سیاسی صادر می‌کنند که در نهایت هدفشان رفاه شهروندان محلی است (لفل^۵، ۲۰۱۸). بنابراین به نظر می‌رسد که دیپلماسی شهری مسیری برای ورود شهرها به فضای جریان‌ها، نقش آفرینی در عرصه جهانی و برقراری ارتباطات متقابل با دیگر عوامل بین‌المللی در راستای حل و فصل مسائل و مشکلات جهانی از قبیل فقر و گرسنگی، چالش‌های محیط‌زیست، مهاجرت، بیماری‌های مسری، منازعات بین‌المللی، بحران‌های اقتصادی، تبعیض و بی‌عدالتی، تروریسم و جرایم و در نهایت فراهم ساختن زمینه‌های توسعه شهری، افزایش کیفیت زندگی شهروندان محلی و تمرکززدایی در مدیریت شهری باشد. با این اوصاف گنجاندن مقوله دیپلماسی شهری و اصول آن در برنامه‌ها، قوانین و سیاست‌های شهری از ضرورت‌های انکارناپذیر در وظایف و سیاست‌های حکومت‌های محلی است. درحقیقت یکی از ابعاد بسیار مهم مدیریت شهری، اهمیت مناسبات بین‌المللی شهر و نیز قوانین و مقررات مربوط به آن است که بتواند دیپلماسی شهری را مورد حمایت قرار دهد.

با نظر به مجموعه قوانین و مقررات شهری در ایران و بررسی انواع آن‌ها، ملاحظه می‌شود جز یک یا دو مورد قوانین در زمینه موضوعات بین‌المللی درباره فعالیت واحدهای خارجی در شهرهای ایرانی، اقداماتی مانند تدوین سند راهبردی تحول مدیریت شهری در حوزه دیپلماسی عمومی و نیز تشکیل شورای راهبردی روابط بین‌الملل و دیپلماسی شهری تهران توسط مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، هیچ‌گونه قانون و مقررات مشخصی

1. Sizoo and Musch
 2. democracy
 3. legal structure
 4. decentralization
 5. leffel

در زمینه دیپلماسی شهری در حوزه معاونت امور بین‌الملل وجود ندارد و این موضوع مهم در مدیریت شهری و حکومت محلی پایتخت (تهران) در عصر جهانی شدن و جامعه شبکه‌ای نادیده گرفته شده است. بدین سان خلأ دیپلماسی شهری در روند مدیریت شهری و قوانین و مقررات وابسته به آن، موجب دور ماندن شهر تهران از مناسبات مختلف جهانی و نزول جایگاه اقتصادی، سیاسی، فناوری، فرهنگی و زیر ساختی آن در فعالیت‌های دیپلماتیک جهانی می‌شود. به‌طور کلی و با توجه به تجارب شهرهای جهانی و عوامل مهم فضای جریان‌ها، پیش‌نیاز ورود شهرها به عرصه فعالیت‌های جهانی و حرکت همگام با آن‌ها، تدوین قوانین مشخص در مبحث دیپلماسی شهری و بیان آشکارای نحوه و نوع فعالیت و تعاملات در مجموعه قوانین و مقررات شهری، از الزامات و مسئولیت‌های مهم مدیران محلی کلانشهر تهران و نیز متخصصان سیاست‌های شهری تلقی می‌شود. بدین منظور هدف پژوهش پیش‌رو آن است که با مطالعه، بررسی و تحلیل مجموعه هفت جلدی قوانین و مقررات شهری، به ردیابی مفاهیم و قوانین مرتبط با دیپلماسی شهری در حوزه‌های مختلف تخصصی شهری پردازد و در ادامه راهکارها و راهبردهایی را در زمینه دیپلماسی شهری و روابط بین‌الملل ارائه دهد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مبانی نظری پژوهش با توجه به عنوان مطرح شده، در دیدگاه‌های مختلف جهانی شدن و شهرها، دیپلماسی شهری، خواهرخواندگی شهری و قوانین و مقررات شهری دسته‌بندی شده‌اند.

جهانی شدن و شهرها

جهانی شدن و توسعه ارتباطات از راه دور موجب ایجاد فضایی در شهرها شده است و آن‌ها را به گره‌های مهم اقتصادی، سیاسی، تجاری و اطلاعاتی در سطح جامعه شبکه‌ای تبدیل کرده است. بخش قابل توجهی از اقتصاد این شهرها اکنون دیجیتالی و اطلاعاتی است. در ابعاد سیاسی نیز به عنوان مراکز فرماندهی و مدیریت مسائل متنوع جهانی و نیز مرکزی استراتژیک در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری درباره مسائل سیاسی و اقتصادی محسوب می‌شوند. وجود بازارهای جهانی برای امور مالی و خدمات تخصصی، رشد

سرمایه‌گذاری به‌عنوان یک نوع عمده معاملات بین‌المللی همگی به گسترش وظایف فرماندهی و تقاضای خدمات تخصصی برای شرکت‌ها در شهرهای فعال در عرصه جهانی کمک کرده است (ساسن^۱، ۲۰۱۵).

امروزه به دلیل تأثیرات فرایند جهانی شدن، شاهد افزایش تحرک و جابه‌جایی افراد، محصولات، ایده‌ها، تصاویر، سبک زندگی، سیاست‌ها و سرمایه از طریق پویایی‌های محلی و جهانی میان شهرهای جهان هستیم. به‌طور کلی جهانی شدن شهرها را به حاکمان کشورها تبدیل کرده است که در این وضعیت نقش آفرینی آن‌ها علاوه بر مقیاس محلی، در سطح و مقیاس جهانی هم ملاحظه می‌شود (اودوی^۲، ۲۰۰۶). اصلی‌ترین بُعد شهری که جهانی شدن در پی تغییر آن است، بخش مدیریت شهر، فضای شهری و حقوق و روابط بین‌الملل شهری است که در مجموع ارزش‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، محیط‌زیستی و مدیریتی نوینی را برای شهرها ایجاد می‌کند. اما این روند هرگز الگوهای فضایی یکسانی را تولید نکرده است و هر کدام از شهرها بنا بر شرایط و سیاست‌های خود، تمایلاتشان را برای حضور در عرصه روابط بین‌الملل نشان می‌دهند (کارا^۳، ۲۰۱۹). به‌طور کلی جهانی شدن دو وجه دارد: جهانی شدن اقتصادی که به ادغام بازارهای جهانی اشاره دارد و جهانی شدن ایدئولوژیک که به ایده‌های سیاسی اشاره دارد و زمینه‌ساز گسترش بازارها، تجارت، روابط بین‌الملل میان شهرها و همچنین دموکراسی است. جهانی شدن اقتصادی وابسته به اصول جهانی شدن ایدئولوژیک است که بیشتر بر بُعد فکری و سیاسی کشورها و همچنین قوانین و مقررات حکومت‌های محلی آن‌ها تأکید دارد. مواردی که از اصول ایدئولوژیک جهانی شدن متأثر هستند شامل:

- تجارت و بازار: شهرها مکان‌های طبیعی تجارت هستند و بازار نیز به تخصیص منابع می‌پردازد؛
- تمرکززدایی: که از تصمیم‌گیری محلی و فرایندهای دموکراتیک پیروی می‌کند. از این رو حکومت‌ها باید ثروت و قدرت را در اختیار حکومت‌های محلی (شهرداری‌ها) قرار دهند؛
- حکمروایی خوب: (حکومت محلی عادلانه، فراگیر و شفاف) می‌تواند

1. Sassen
2. Oduwaye
3. Kara

چالش‌های بازار آزاد را کاهش دهد، با مشکلات جدی فقر و نابرابری مقابله کند و در عین حال شهرها را برای سرمایه‌گذاران جذاب‌تر کند. در نتیجه حکمروایی خوب باید به هدف نهادهای حاکمیتی محلی تبدیل شود (چاکراوتری^۱، ۲۰۰۵).

دیپلماسی شهری

در ابتدا درک این نکته مهم است که تاکنون چه تلاش‌هایی برای نظریه‌پردازی در مورد هم‌پوشانی فعالیت‌های شهرها و دیپلماسی صورت گرفته است. مطالعات بین‌المللی نشان می‌دهد که در گذشته شهرها به موقعیت‌های مشخصی محدود می‌شدند که آن‌ها را با مفروضاتی مانند «جدایی، ناپیوستگی و انحصار» مواجه می‌کرد و در این صورت شهرها را صرفاً زیرمجموعه‌ای از مقیاس ملی قرار می‌دادند. در حال حاضر و حداقل در ادبیات بین‌المللی، فقدان بزرگی در رابطه با مطالعات روابط بین‌الملل شهری وجود دارد و نشان می‌دهد که شهرها فضاهای منفعلی نیستند که از اعمال بی‌رویه منطبق از بالا به پایین و تمرکزگرایی آسیب‌بینند، بلکه آن‌ها فضاهای کنش‌گری هستند که می‌توانند در صورت لزوم تغییر کنند و بر مبنای این تغییرات، فضاهای جدیدی را خلق کنند. دیپلماسی شهری به‌عنوان شکلی از تعامل سیاسی بین شهرها و شامل انواع فرایندهای بین‌المللی و همچنین در راستای حکمروایی جهانی است. به‌طور اساسی دیپلماسی شهری نشان داده است که چگونه موقعیت شهرها در سیاست جهانی دارای پتانسیل‌های متغیری در برابر ساختارهای سنتی روابط بین‌الملل است. شهرها معمولاً یا به‌عنوان مکان‌هایی برای تجلی روابط بین‌الملل هستند و یا به‌عنوان نهادهای حکومتی سطح پایین‌تر با دسترسی محدود به سیاست جهانی در نظر گرفته می‌شوند. آن‌ها اغلب به‌عنوان عواملی ظاهر می‌شوند که در ماهیتشان تقریباً هیچ مشکلی برای اجرای چنین نقش‌های سیاسی ندارند، اما ممکن است عوامل بیرونی در مقیاس بالاتر، در این سیر محدودیت‌هایی را به‌وجود آورند (آکوتو^۲، ۲۰۱۳).

درحقیقت دیپلماسی شهری به‌عنوان ابزار حکومت‌های محلی و انجمن‌های آن‌ها به ارتقای انسجام اجتماعی، پیشگیری از تعارض و حل تعارضات می‌پردازد و از این طریق به رشد و فعالیت حکومت‌های محلی در عرصه بین‌المللی و در عصر جهانی شدن کمک می‌کند و موجب می‌شود که کلانشهرها نقش عمده‌ای در حل و فصل مسائل و مشکلات جهانی

1. Chakravorty
2. Acuto

از قبیل: فقر و گرسنگی، تغییر اقلیم، مهاجرت، بیماری‌های مسری، منازعات بین‌المللی، بحران‌های اقتصادی، تبعیض و بی‌عدالتی، تروریسم، جرایم و جنایات سازمان‌یافته برخوردار شوند. تغییرات نظام بین‌الملل و پررنگ شدن نقش عوامل غیرحکومتی و محلی مانند شهرداری‌ها موجب شده است که آن‌ها به‌عنوان متولیان اصلی دیپلماسی در جهت دستیابی به حداکثر منافع در روابط دیپلماتیک، ارتقای تعامل‌های بین‌المللی، حل و فصل معضلات شهری و توسعه اقتصاد شهری در حوزه دیپلماسی عمومی به حساب آیند. مهم‌ترین کارکردهای فراگیر دیپلماسی شهری عبارت‌اند:

- معرفی توانمندی‌های شهرها در نهادهای بین‌المللی؛
- فراهم کردن فضای مناسب برای تعامل و دیدار با مقام‌های شهری همتا در نهادها و انجمن‌های بین‌المللی؛
- اطلاع‌رسانی، تولید و توزیع دانش تخصصی در نهادهای بین‌المللی؛
- هنجارسازی و شکل‌دهی به قوانین و مقررات حکومت‌های محلی در عرصه حقوق بین‌الملل؛

• ظهور و بروز نوآوری و خلاقیت در عرصه فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی شهرها در اثر تعاملات بین‌المللی (دهشیری، ۱۳۹۲؛ لئو^۱، ۱۹۹۷).

بنابراین، شهرها و حکومت‌های محلی به‌طور هم‌زمان می‌توانند در حاشیه و نیز مرکز فعالیت‌ها قرار گیرند. فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی شهری در مرکز زندگی افراد و جوامع است، اما آن‌ها بازیگری حاشیه‌ای در عرصه سیاست و روابط بین‌الملل هستند. همچنین در روند دیپلماسی شهری، شهرها و حکومت‌های محلی که بین اجرای سیاست از بالا به پایین و مناقشات سیاست از پایین به بالا در جست‌وجوی چشم‌اندازهای تازه قرار دارند، یک تنش دوگانه را هم به‌عنوان فضاهای دموکراتیک و هم به‌عنوان نهادهای پاسخ‌گو در چارچوب قانونی چندسطحی تجربه می‌کنند. فعالیت‌های مرتبط با دیپلماسی شهری ابعاد مختلفی دارد که شامل امنیت، توسعه، اقتصاد، فرهنگ، شبکه‌ها و نمایندگی است. علاوه‌براین شهرها می‌توانند دلایل متعددی برای درگیر شدن در دیپلماسی شهری داشته باشند. نخست، شهرها می‌توانند به دیپلماسی شهری بپردازند تا در خدمت منافع جامعه شهر خود و مسئولان آن باشند. دوم، ممکن است شهروندان مدیران

شهری را مجبور به شرکت در فعالیت‌های دیپلماتیک خاص کنند. دیپلماسی شهری در این معنا جلوه‌ای از کنش‌گری شهروندی است. درنهایت، شهرها می‌توانند به دلیل هم‌بستگی با دیگر شهرها به اقدامات دیپلماتیک پردازند. علاوه بر این شهرها در عرصه دیپلماسی شهری می‌توانند نقش خلاق فرهنگی مهمی را ایفا کنند. برای مثال در زمینه خلق تصاویر و برندهای برتر شهری می‌توانند فعالیت کنند. هدف برندسازی شهری تغییر تصویر ذهنی از شهر و همچنین منطقه با استفاده از مفاهیم و ابزارهای بازاریابی به نفع اقتصاد، فرهنگ و گردشگری شهری است (کلدانویچ و راتاجزاک^۱، ۲۰۱۹). به طور کلی می‌توان گفت که ظهور دیپلماسی شهری نمادی از دگرگونی ساختاری نظم جهانی است که در آن بازیگران و موضوعات صرفاً ملی یا جهانی نیستند، بلکه محلی هم می‌توانند باشند (میازاکی^۲، ۲۰۲۱).

خواهرخواندگی شهری^۳

خواهرخواندگی شهری اصطلاحی سیاسی است که در زمینه پیوند میان دو شهری که دارای تشابهات و وجوه مشترک خاصی هستند، به کار برده می‌شود و نمادی از دیپلماسی شهری است. تشابهات میان شهرهای خواهرخوانده می‌تواند در ابعاد گوناگون تاریخی، فرهنگی، علمی و غیره باشد. شهرهای خواهر که در ابتدا به عنوان ابزاری برای توسعه دوستی‌ها و پیوندهای فرهنگی محسوب می‌شدند، اما در گذر زمان، تحت تأثیر فرایند جهانی شدن و دیپلماسی شهری، به عرصه‌های دیگر تجاری، اقتصادی و سیاسی نیز نفوذ کرده‌اند. درحقیقت شهرهایی که در یک زمینه مشخصی نقطه اشتراک دارند، روابط مشارکتی خود را در عرصه‌ها و مسائل مختلف جهانی جهت کسب منافع اقتصادی و اجتماعی پایدار و حیاتی گسترش می‌دهند. همچنین با توجه به این که گسترش جهانی پدیده شهرهای خواهر فراتر از محدوده جغرافیایی و محلی شهرهاست، بدین سبب ملاحظات و قوانین محلی قوی و نیز کنش‌گری محلی غالبی را می‌طلبد (کرمر^۴ و همکاران، ۲۰۰۱).

درواقع رابطه بین‌المللی خواهرشهری^۵ (SCR) نوعی مشارکت اقتصادی رسمی میان دو حکومت محلی و شهری از کشورهای مختلف است که اشکال مختلفی دارد و اغلب

1. Kiełdanowicz and Ratajczak
2. Miyazaki
3. sister city
4. Cremer
5. international sister city relation

برای آن اصطلاحات مختلفی مانند «شهرهای دو قلو»^۱، «مشارکت شهر به شهر»^۲ و «دوستی شهرها»^۳ به کار برده می‌شود. این شهرها برای اولین بار برای تسهیل و درک تعاملات متقابل و صلح بین‌المللی پس از جنگ جهانی دوم معرفی شدند و اکنون توسط حکومت‌های محلی - زیر ملی میان شهرهای جهان برای اجرای اهدافی مانند تقویت همکاری‌های اقتصادی، توسعه گردشگری محلی، ارائه کمک‌های بشردوستانه و همچنین تسهیل ارتباطات سیاسی جهت حل مسائل جهانی ایجاد می‌شوند. همچنین توسعه خواهرشهری صرفاً توسط جهانی شدن هدایت نمی‌شود، بلکه شکلی از «کارآفرینی شهری»^۴ در بُعد اقتصادی کشور است و منعکس‌کننده فرایند بازسازی فضایی حکومت تحت ایدئولوژی نئولیبرالیسم و فرایندی از پایین به بالاست که در آن، حکومت‌های شهری به بین‌المللی کردن حاکمیت‌ها و سیاست‌های شهری در حوزه‌های متعدد می‌پردازند (لیو و هو، ۲۰۱۹). یکی از اصلی‌ترین دروازه‌های ورود شهرها به ساختار فعالیت‌های جهانی و نیز گسترش دیپلماسی شهری، توسعه روابط خواهرشهری از طریق اقتصاد گردشگری شهری است که درحقیقت نوعی گردشگری مدرن شهری محسوب می‌شود و اصولاً با برنامه‌های دیگر برای توسعه اجتماعی، فرهنگی و سیاسی ادغام می‌شود. در این فرایند مأموریت شهرهای مقصد ایجاد و تقویت تصویر مطلوب برای جذب گردشگران هدف و افزایش تعداد بازدیدکنندگان است. اگرچه نقش واقعی آن‌ها باید جامع‌تر و یکپارچه‌تر باشد تا ارزش واقعی برای گردشگران بالقوه و حکومت‌های محلی کشورهای درگیر ایجاد کند. در این جریان نیز مدیران محلی باید برای غلبه بر اختلافات محلی و ایجاد یک استاندارد مدیریتی-عملیاتی جهانی و واحد (سیاست‌ها و قوانین مشترک) هماهنگی باشند (گیل، ۲۰۲۰).

قوانین و مقررات شهری

قوانین و مقررات شهری ناظر بر اجرای نظم شهری جهت تأمین نیازمندی‌های شهروندان

1. town twinning
2. city-to-city partnership
3. friendship cities
4. urban entrepreneurialism
5. Liu and Hu
6. Gil

از طریق ایجاد اداره مؤسسات عمومی است. حکومت محلی با تصویب بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و مصوبات در حوزه‌های تخصصی شهری در پی مدیریت مسائل شهری و افزایش کیفیت زندگی شهری در عرصه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی است. محتوای قوانین در حوزه‌های مختلف نوع، مقیاس و سطح فعالیت‌های شهری و اولویت‌های آن‌ها را نشان می‌دهد که هم‌زمان می‌تواند در مقیاس محلی و جهانی باشد. در واقع حقوق شهری یا مجموعه قوانین، قواعد و مقرراتی که حقوق و تکالیف ناظر بر شوراها، شهرداری‌ها و سایر ادارات شهری را بیان می‌کند، چهار ویژگی بارز دارد.

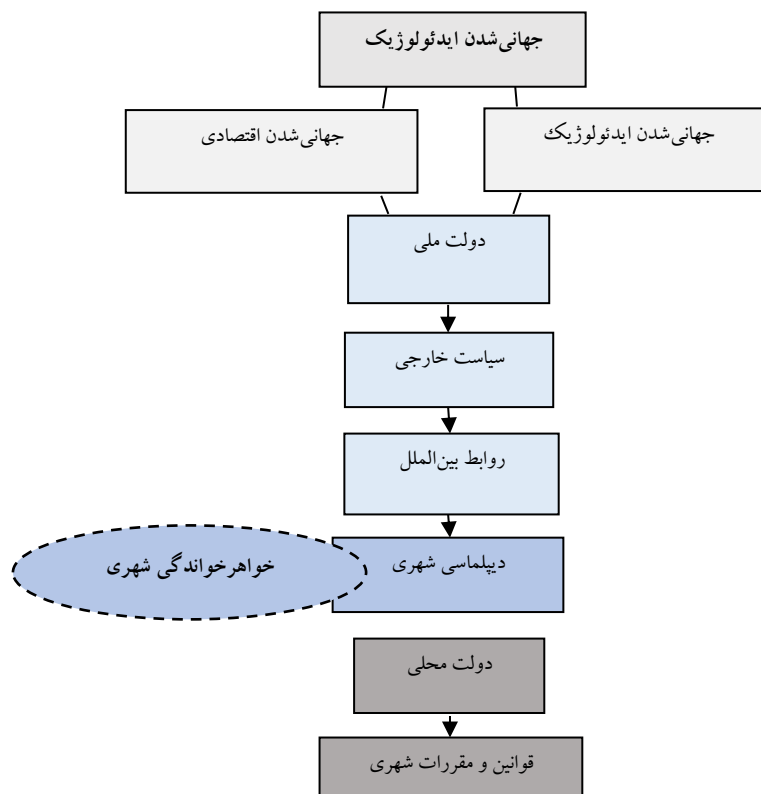
الف) پویا و قابل تغییر است: مقررات حاکم بر شهر به‌عنوان پدیده‌های ذاتاً تحول‌پذیر و انعطاف‌پذیر هستند.

ب) حقوق شهرسازی متنوع است و ابعاد مختلفی دارد: نظام برنامه‌ریزی، شهر را به نقاط مسکونی، اداری، تجاری، فضای سبز، آموزشی و غیره تقسیم می‌کند و منطقه‌بندی مستقیماً بر ارزش املاک و اراضی تأثیر می‌گذارد. همچنین در جدال منفعت عمومی و خصوصی غلبه با نفع عمومی است، از این رو نباید از جبران خسارت وارده بر مالک خصوصی غافل ماند.

ج) اصول حاکم بر شهرسازی ملی، ولی قلمرو اعمال ضوابط آن محلی است و مقرراتی مانند تفکیک، تراکم، سطح اشغال، ارتفاع ساختمان و غیره در تمام شهرها یکنواخت نیست.

د) حقوق شهرسازی شاخه‌ای منشعب از حقوق عمومی و متصل به حقوق اداری است و کلیاتی که در حقوق شهری مطرح می‌شود موضوعات متنوعی همچون حقوق و روابط بین‌الملل را می‌تواند دربرگیرد (سپهری یگانه، ۱۳۹۴).

با این اوصاف میزان نقش‌آفرینی شهرها در عرصه جهانی و اهمیت دیپلماسی شهری ارتباط مستقیمی با سیاست‌ها، قوانین و مقررات شهری مرتبط با این مبحث دارد که جزو حقوق و مقررات بین‌الملل در شهرها تلقی می‌شود و تبیین‌کننده تأثیرات شهرها و حکومت‌های محلی در سیستم جهانی شدن است. به‌طور کلی پیش‌توانه هر گونه فعالیت شهری، قوانین و سیاست‌های مصوب‌شده آن توسط حکومت محلی و راستای سیاست‌های حکومت ملی است.

شکل ۱ چارچوب مفاهیم نظری پژوهش

تجارب جهانی

در حالی که در مجموعه قوانین و مقررات شهری ایران و حوزه‌های تخصصی مختلف آن اشاره مشخصی به دیپلماسی شهری نشده است، تجارب بسیاری در شهرهای مختلف جهان در این باب وجود داد که می‌توانند به‌عنوان الگویی در کمک به هنجارسازی و شکل‌دهی به اسناد، قوانین و مقررات مورد نیاز شهرداری تهران در حوزه روابط بین‌الملل و دیپلماسی شهری به شمار آیند.

برای مثال، ایالت ایکالویت^۱ در کانادا و پایتخت قلمرو نوناووت^۲ کانادا روابطی با حکومت‌های ایالتی و فدرال در موضوعات بین‌المللی دارد. مقامات شهر نیز به نقش مهم

1. Iqaluit
2. Nunavut

فدراسیون کانادایی شهرداری‌ها در رابطه با مشارکت زیاد کارمندان شهرداری کانادایی در مأموریت‌های بین‌المللی جهت توسعه همکاری با شهرداری‌ها در سراسر جهان اشاره کرده‌اند. در حال حاضر نیز شهر کبک در رابطه با مدیریت منابع انسانی شهرداری درگیر پروژه‌ای با بورکینافاسو است. وانگهی این شهر روابط نزدیک خود با وزارت خانه‌های ایالتی مهاجرت، روابط بین‌الملل و درآمد را حفظ کرده است. این‌ها عمدتاً روابط غیررسمی در رابطه با فعالیت‌های بین‌المللی این شهر است، اما شامل روابط تأمین بودجه برای برنامه‌های خاص است. همچنین تورنتو نیز روابط کارکردی با وزارت خانه‌های ایالتی یا فدرال را به رسمیت می‌شناسد. این شهر درگیر انواع انجمن‌های بین‌المللی است، از قبیل انجمن جهانی کلان‌شهرهای بزرگ، اتحادیه بین‌المللی اقتدارات محلی و حکومت‌های محلی برای پایداری است که جملگی دل‌نگران حل و فصل موضوعات مدیریت شهری مانند موضوعات محیط‌زیستی و مدیریت پسماند هستند. به‌علاوه تورنتو با استانبول در ترکیه در خصوص نابودی پسماندها، مکان‌یابی، خدمات کامپیوتری، طراحی کنترل محیط‌زیستی و حمل و نقل شهری همکاری می‌کند، با لیمادر پرو که در خدمات فوری تخصص فراهم می‌کند و با ریگادر لاتویا و ویلنیوس در لیتوانی در توسعه راهبرد گردشگری همکاری می‌کند. از طرفی مونترال هم اغلب درگیر فعالانه همکاری با حکومت ایالتی کبک در زمینه سیاست‌های توسعه اقتصادی، سیاست‌های نهادی و سیاست‌های مهاجرت در فعالیت‌های بین‌المللی است. در این میان شهر ونکوور از سال ۱۹۸۸ عضو انجمن بین‌المللی شهرهای پیام‌آور صلح بوده است و همچنان به هیئت مدیره اجرایی این انجمن خدمت می‌کند. همچنین وجود ساختارهای کارمندان نهادینه‌شده در شهرهای کانادایی است که به مشارکت در فعالیت‌های بین‌المللی اختصاص یافته‌اند. شهر کبک فعالیت‌های بین‌المللی خود را مدیریت می‌کند و یازده توافق و همکاری شهری از طریق کمیسیون روابط بین‌الملل منعقد شده است. این کمیسیون با یازده پرسنل به اضافه یک کمیسیبر سه حوزه اصلی سیاست‌گذاری متمرکز است: سیاست‌های مهاجرت، سیاست‌های نهادی و سیاست‌های توسعه اقتصادی. این سیاست‌ها دربرگیرنده ارتقای شهر به‌عنوان کانون جذب مهاجرت از طریق ارائه مسکن و برگزاری دوره‌های زبان برای مهاجران تازه‌وارد است (کرتیس^۱، ۱۳۹۶).

همچنین شهر استانبول به‌عنوان بزرگ‌ترین شهر ترکیه در غربی‌ترین قسمت این کشور قرار دارد که در سال ۱۹۶۵ با شهر ریودوژانیرو روابط خواهرشهری را به‌وجود آورده است. بازتاب اصلی این قرارداد در واقع زمانی بود که بعد از زلزله آگوست ۱۹۹۹ استانبول، ریودوژانیرو به‌عنوان اولین شهری بود که کمک‌های انسان‌دوستانه خود را در سریع‌ترین زمان ممکن به استانبول ارسال کرد. جدا از این‌گونه روابط حسنه، این دو شهر در زمینه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و توریستی با هم در ارتباط‌اند. شهردار کلن به‌عنوان دیگر خواهرشهر استانبول (بعد از زلزله استانبول که اشاره شد)، ضمن جمع‌آوری کمک‌های مردمی برای افرادی که خانواده خود را ازدست داده بودند، شروع به ساخت پناهگاه و یتیم‌خانه برای آسیب‌دیدگان کرد. رابطه خواهرشهری استانبول و کلن همیشه به‌علت روابط کهن تاریخی و اقتصادی موجود بین این دو شهر، قوی و پایدار بوده است. برای مثال در سال ۱۹۹۷ شهر کلن طرح بزرگی را برای شرکت‌کنندگان استانبولی تدارک دید. با این طرح این امکان به شهر استانبول داده می‌شد که شهرشان را به خیل عظیم بازدیدکنندگان که از دیگر کشورهای مختلف آمده بودند، معرفی کنند. همچنین شیمونوسکی، شهر ژاپنی نیز خواهرشهر استانبول است و روابط گسترده فرهنگی-آموزشی با استانبول دارد. شهرداری شیمونوسکی هر ساله از دانشجویان استانبولی که برای آموزش و یادگیری زبان ژاپنی، اقتصاد ژاپن و زندگی تجاری در ژاپن به این شهر می‌آیند و در دانشگاه آن‌ها تحصیل می‌کنند، حمایت‌های ویژه‌ای به عمل می‌آورد (حاتمی نژاد و مهدی، ۱۳۸۹).

علاوه‌براین خواهرخواندگی بین‌المللی مستقر در ایالت متحده با پیدا کردن جفت‌های سازگار، ارائه توصیه‌های فنی، انتشار نشریه و برگزاری کنفرانس‌های دوره‌ای برای شهرها زمینه توسعه دیپلماسی شهری را فراهم می‌کنند. اکثریت شهرهای آمریکا در سیاست‌گذاری و قوانین خود به مسائل و چالش‌هایی مانند فناوری‌های محیط‌زیستی، برنامه‌ریزی شهری، تخصص‌گذاری عمومی، مبادلات دانشگاهی و استخدام بین‌المللی دانشجویان و ظرفیت‌سازی برای حل و فصل منازعات محلی تأکید دارند که در نتیجه چنین پیوندهایی بهبود تجارت، ارتباطات تجاری، سرمایه‌گذاری‌ها، فعالیت‌های گردشگری و مسائل محیط‌زیستی ایجاد می‌شود. ظهور مراکز مالی بین‌المللی بر مبنای قوانین شهر ژوهانسبورگ آفریقای جنوبی نیز نمونه‌ای از حضور و فعالیت حکومت محلی آن در عرصه فعالیت‌های مالی جهانی و برقراری ارتباط و تبادلات مالی با جهان شهرهاست.

این یک نمونه از فعالیت‌ها و برنامه‌های توسعه دیپلماسی شهری در کشور آفریقای جنوبی است. درحقیقت اهمیت دیپلماسی شهری برای شهرهای جهان به اندازه‌ای است که شهردار شهر ملبورن استرالیا، رابرت دوپلی درمورد قدرت شهرها در روابط بین‌الملل و گسترش دیپلماسی شهری، شعار «حکومت‌ها سخن می‌گویند، شهرها عمل می‌کنند» را درباره فعالیت‌های شهر خود بیان کرده است (کرتیس^۱، ۱۳۹۶، ص ۱۴۶).

همچنین حضور حکومت محلی شهرهای هیروشیما و ناکازاکی در کمپین شهرداران برای «ترویج صلح در چشم‌انداز جهانی بدون سلاح‌های هسته‌ای» نمونه‌ای از دیپلماسی شهری در جهان است. درحقیقت آن‌ها بر موضوع مشروعیت دیپلماسی شهری در زمینه سلاح‌های هسته‌ای تأکید داشته‌اند. در این کمپین جهانی، شهرداران این شهرها در پی این بودند که چگونه با وجود محدودیت‌هایشان، هدف سیاستی‌ای را که خارج از صلاحیت آن‌هاست توجیه کنند؟ یعنی در حوزه‌های دفاعی و امنیتی، جایی که رهبران ملی سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان اصلی آن هستند، آیا این مسئله برای مدیران محلی مشروعیت دارد. هدف دیپلماسی شهری هیروشیما و ناکازاکی برای از بین بردن سلاح‌های هسته‌ای است و مشروعیت آن‌ها اغلب با توجه به تجربه تاریخی منحصربه‌فرد این دو شهر در این زمینه بدیهی تلقی شده است. شهرداران هیروشیما و ناکازاکی پیوسته و گاه به صورت مشترک با اجرای برنامه‌ها و نشست‌ها به دنبال تثبیت مشروعیت خود در سطح محلی، ملی و بین‌المللی بوده‌اند. درحقیقت دیپلماسی شهری آن‌ها نوعی رویارویی با حکومت ملی، همکاری با شهرهای جهانی و سازمان‌های مختلف غیرحکومتی است (میازاکی^۲، ۲۰۲۱).

روش

پژوهش پیش‌رو با اتکا بر پارادایم تفسیری و با رویکرد کیفی انجام خواهد شد و استراتژی آن فراترکیب^۳ است که به لحاظ قابلیت اجرایی آن نیز توسعه‌ای-کاربردی است. فراترکیب فرصتی برای تحلیل یکپارچگی داده‌ها از طیف گسترده‌ای از مطالعات کیفی را فراهم می‌کند که این امر به تولید معانی مهم‌تر و قوی‌تر از پدیده‌ها منجر می‌شود که در دیگر

1. Curtis
2. Miyazaki
3. meta-synthesis

مطالعات کیفی به تنهایی محقق نمی‌شود (ویلینگ و ویرث^۱، ۲۰۱۸). بنابراین فرمت داده‌ها در این پژوهش کیفی و شامل متون، اسناد کتابخانه‌ای هستند که تجزیه و تحلیل آن‌ها به شکل توصیفی و خلاصه‌سازی انجام خواهد شد. جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز از طریق بررسی‌های کتابخانه‌ای، پیگیری مطالب جدید انتشار یافته و آخرین اخبار و اطلاعات درباره قوانین و مقررات شهری و دیپلماسی شهری در ایران و مبانی نظری پشتیبان پژوهش صورت می‌پذیرد. تجزیه و تحلیل کارهای کیفی نیز شامل خلاصه‌سازی در این نوشته با خوانش انتقادی و فراترکیب منابع و مستندات مکتوب مرتبط مانند اسناد، آراء، قوانین (مجموعه هفت جلدی قوانین و مقررات شهری در حوزه‌های تخصصی خدمات شهری، فرهنگی و اجتماعی، حمل و نقل، فنی و عمرانی، مالی و اداری، شهرسازی، معماری، اراضی و املاک و حوزه تخصصی بودجه) و توصیف و تفسیر شرایط فعلی آن‌ها به استخراج موضوعات و مفاهیم اشاره شده و مقایسه آن‌ها با یکدیگر پرداخته خواهد شد تا استنباط‌های لازم با توجه به دیدگاه‌ها و نوشته‌ها در بُعد دیپلماسی شهری برای ارائه بهتر راهکارها به عمل آید و پیشنهادهایی جهت قانونمند شدن و کاربست موضوع دیپلماسی شهری در مجموعه مدیریت شهری در ایران ارائه شود.

تحلیل یافته‌های پژوهش

قوانین و مقررات شهرداری تهران در هفت حوزه تخصصی، شامل حوزه‌های مالی و اداری، بودجه، فرهنگی و اجتماعی، فنی و عمرانی، حمل و نقل و ترافیک، خدمات شهری و شهرسازی، معماری، اراضی تدوین شده است. پس از مطالعه و بررسی دقیق مجموعه هفت جلدی قوانین و مقررات، مباحث بیان و تأکید شده در هر جلد و در موضوع تخصصی استخراج شده است (جدول ۱).

بررسی موارد و موضوعات اشاره شده در این مجموعه، نشان می‌دهد که مقوله دیپلماسی شهری به طور قانونی و مشخص توسط حکومت‌های ملی و محلی نادیده گرفته شده است و مطرح کردن آن توسط مدیران و سیاست‌گذاران هیچ پشتوانه قانونی ندارد. دستورالعمل نحوه تنظیم تفاهم‌نامه خواهرخواندگی بین شهرهای جمهوری اسلامی ایران با شهرهای دیگر کشورها که به موضوع دیپلماسی شهری اشاره دارد پشتوانه قانونی ندارد و

1. Willig and Wirth

جدول ۱ موضوعات اشاره شده در مجموعه هفت جلدی قوانین و مقررات شهرداری تهران

حوزه تخصصی	خدمات شهری	فرهنگی و اجتماعی	حمل و نقل	فنی و عمران	مالی و اداری	شهرسازی، معماری، اراضی	بودجه
موضوعات	فضای سبز، اراضی زراعی و باغ‌ها، آتش‌نشانی و خدمات ایمنی، میدین میوه و تره‌بار، سردخانه و کشتارگاه، مشاغل مزاحم، بازیافت، پسماند، مدیریت بحران، زیباسازی، آرامستان، متکدیان و دستفروشان، مواد شیمیایی خطرناک، محیط زیست شهری، بهداشت، قطع اشجار، مسیل‌ها و قنوات، تبلیغات، محیط زیست	اماکن تاریخی، فرهنگی و مذهبی، ورزش، کتابخانه، آسیب‌های اجتماعی، قوانین نامگذاری، مراسم و آیین‌ها، سازمان‌های اجتماعی، سازمان‌های مردم‌نهاد، سینما، برنامه‌های فرهنگی	تاکسی‌رانی، اتوبوس‌رانی و مینی‌بوس‌رانی، مترو و منوریل، طرح ترافیک، راهنمایی و رانندگی، آلودگی هوا، پایانه‌های مسافری، پارکومتر	عمران شهری، حفاری	عوارض و انواع آن، مقررات عوارض، بهای تراکم، درآمد، مقررات درآمد	تراکم، تغییر کاربری، مقررات تغییر کاربری، پروانه تقسیم، احداث ساختمان	بودجه، قوانین

منبع: نگارنده

اجرائی کردن بسیاری از ارکان و اصول این دستورالعمل منوط به تدوین و تهیه قوانین در حوزه دیپلماسی شهری است. به استثنای چند نمونه از قوانین در حوزه تخصصی فنی و عمرانی که در مورد تشخیص صلاحیت واحدهای خارجی در اجرای طرح‌های عمرانی شهری و نحوه عمل آن‌ها، قوانین دیگری در ابعاد بین‌المللی و روابط دیپلماسی شهری در حوزه معاونت امور بین‌الملل شهرداری تهران وجود ندارد. در واقع هر نوع برنامه و سیاستی که برای شهرها در نظر گرفته می‌شود دارای مقررات پشتیبانی است که اهمیت و رسمیت آن را بیان می‌کند و خلأ قوانین مربوط به دیپلماسی شهری در قوانین و مقررات شهرداری تهران، حاکی از عدم ایجاد بستر قانونی در این موضوع، بی‌توجهی مدیران ملی و محلی به شرایط دیپلماسی شهری و روابط بین‌الملل شهرداری تهران و دیگر شهرهای کشور با شهرداری‌های سایر کشورهاست.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات

قوانین و مقررات شهری ناظر بر اجرای نظم شهر در هر زمینه‌ای هستند که به‌عنوان ارکان بسیار مهمی در مدیریت شهری محسوب می‌شوند. همچنین این قوانین جهت تأمین نیازمندی‌های مختلف شهروندان تدوین می‌شوند که پس از سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی و سازماندهی در قالب دستورالعمل‌هایی به مرحله اجرا می‌رسند. درحقیقت مهم‌ترین راهکار غلبه بر مشکلات و چالش‌های شهری، تعریف و تدوین قوانین و مقررات است که به این شیوه بتوان از ایجاد مسائل احتمالی جلوگیری کرد و به نوعی زندگی شهری را قانونمند کرد. از طرفی قوانین و مقررات شهری زمانی مفید و کاربردی هستند که در فرایند تهیه و تدوین آن‌ها، بر مشارکت و نظرخواهی از شهروندان تأکید شود. یکی از ابعاد بسیار مهم در مدیریت شهری و نیز قوانین و مقررات مربوط به آن، مقوله دیپلماسی شهری است. دیپلماسی شهری به معنای سیاست شهری و فن ارتباط با کشورهاست که بر چگونگی و ویژگی‌های سیاست بین‌شهری بین‌المللی اشاره می‌کند. درحقیقت در این دیدگاه، حکومت‌های محلی شهری با نظام‌مند کردن رویکردهای خود در عرصه روابط خارجی و با اتخاذ سیاست‌های فرامرزی، سعی می‌کنند با کاربست دیپلماسی و سیاست‌های بین‌المللی خود، ضمن کاستن از تنگناهای پیش رو به ارتقای فرصت‌های خویش برای تأثیرگذاری بر عرصه بین‌المللی پردازند (دهشیری، ۱۳۹۲). این

بدان معناست که در دنیای امروزی که جهان تحت تأثیر فرایند جهانی شدن به صورت شبکه‌ای، در هم تنیده و پیوسته در آمده است، تدوین و کاربست سیاست‌های بین‌المللی در حوزه دیپلماسی شهری به توسعه شهری و حضور فعال حکومت‌های محلی شهری در عرصه‌های جهانی کمک شایانی می‌کند. در واقع با وجود سیاست‌ها، قوانین و مقررات شهری بین‌المللی در مدیریت شهری، شهرها به‌عنوان مهم‌ترین عوامل در عرصه‌های مختلف جهانی محسوب می‌شوند که می‌توانند نقش عمده‌ای در حل و فصل مسائل و مشکلات جهانی در ابعاد متنوع داشته باشند.

مطالعه و بررسی مجموعه قوانین و مقررات شهری در ایران نشان می‌دهد که هیچ‌گونه قانون و مقرراتی در زمینه دیپلماسی شهری اعم از معرفی توانمندی‌های شهرها در نهادهای بین‌المللی، اطلاع‌رسانی و تولید و توزیع دانش تخصصی در نهادهای بین‌المللی چند جانبه در سطوح منطقه‌ای و جهانی، خواهرخواندگی شهری، فراهم کردن فضای مناسب برای تعامل و دیدار با مقام‌های شهری هم‌تا در نهادها و انجمن‌های بین‌المللی چند جانبه و استفاده از فرصت حضور در مجامع و سازمان‌های مختلف بین‌المللی حکومتی و غیر حکومتی برای معرفی توانمندی‌های شهرها در قالب برندسازی شهری وجود ندارد و این موضوع مهم در مدیریت شهری و نیز حکومت محلی کلانشهر تهران در عصر جهانی شدن نادیده گرفته شده است (نجات حسینی، ۱۳۹۰).

بدین لحاظ الزام بر کارکردهای دیپلماسی شهری، هنجارسازی و شکل‌دهی به قوانین و مقررات حکومت‌های محلی در عرصه حقوق بین‌الملل و رشد و توسعه رویه‌ها و هنجارهای سازمان‌ها و انجمن‌های بین‌المللی غیرانتفاعی شهری در قالب بیانیه‌ها، گزارش‌ها، صورت‌جلسه‌ها، فصل‌نامه‌ها و اعلامیه‌های مختلف صادره با هدف ایجاد هنجارهای رفتاری فراملی و جهت‌دهی به افکار عمومی بین‌المللی در زمینه روش‌های زمامداری مطلوب شهروندی در عرصه جهانی از ضرورت‌های مسئولان کشوری، مدیران محلی و متخصصان شهری است. به‌طور کلی نتایج و دستاوردهای پژوهش پیش‌رو بدین شرح است:

۱. ضعف در اختیارات حکومت محلی یا مدیریت شهری برای نقش‌آفرینی بین‌المللی؛ در این خصوص قوانین ایران تمهیداتی را برای شهرهایی که بتوانند به سهولت با فضاها بین‌المللی مواجه شوند ندارد. بدین منظور بایستی در یک فرایند پیچیده از طریق وزارت کشور و سپس وزارت امور خارجه، مجوزهای لازم برای ملاقات‌ها، دیدارها و مذاکرات بین‌المللی به‌ویژه با سفرا و سایر نمایندگان برای مدیران شهری فراهم شود.

۲. وضعیت سرمایه‌گذاری و گرفتن مالیات‌های شهری از مؤسسات و نهادهای بین‌المللی همواره با ابهام مواجه است که نیاز است این ابهامات توسط مسئولان در مقیاس حکومت ملی و همچنین حکومت محلی رفع شود.
۳. سرمایه‌گذاری یک شهر در شهرهای دیگر به‌ویژه شهرهای خواهرخوانده همواره با عدم وجود قوانین مشخص در زمینه دیپلماسی شهری روبه‌رو است.
۴. هیچ‌گونه مقررات مشخصی در رابطه با وجود دفاتر نمایندگی شهری در سایر شهرهای خواهرخوانده وجود ندارد که مربوط به حوزه دیپلماسی شهری می‌شود.
۵. وجود خلأ قانونی در وضعیت تحلفات مربوط به نهادهای بین‌المللی در شهرهای ایران و نحوه برخورد قانونی با آن‌ها.
۶. اصلی‌ترین چالش در باب دیپلماسی شهری در ایران این است که این مهم به شدت به شرایط و نحوه فعالیت سیاست خارجی کشور بستگی دارد، بدین سبب وابسته به تصمیمات حکومت ملی در زمینه اصلاح روابط و سیاست خارجی است.
۷. در نهایت همانطور که اشاره شد، قوانین و مقررات شهری پویا، انعطاف‌پذیر و تحول‌پذیرند، بازنگری آن‌ها توسط مدیران ملی و محلی و صاحب‌نظران بسیار مورد تأکید است. بدین صورت، تعریف و تدوین قوانین در حوزه تخصصی روابط بین‌الملل (برای مثال درباره سیاست‌های توسعه اقتصادی، برنامه‌های نهادی و... در زمینه دیپلماسی شهری) در مقیاس حکومت محلی و با نظارت حکومت ملی پیشنهاد می‌شود.

منابع

- حاتمی‌نژاد، ح.، و مهدی، ع. (۱۳۸۹). بررسی پیوندهای خواهرشهری در ارتباط با مفاهیم جهانی شدن، شهرداری‌ها. *برنامه‌ریزی و مدیریت شهری*، ۱۰۰، ۵۹-۶۷.
- دهشیری، م. ر. (۱۳۹۲). پارادایم‌های دیپلماسی در عصر جهانی شدن: بررسی موردی دیپلماسی شهری. *مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی*، ۱۳، ۳۴-۵۴.
- سپهری‌یگانه، م. (۱۳۹۴). حقوق شهری و قوانین شهرسازی. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی.
- کرتیس، س. (۱۳۹۶). قدرت شهرها در روابط بین‌الملل. ترجمه ر. قهرمانپور. تهران: مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران.
- مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران اداره کل تدوین قوانین و مقررات شهرداری تهران (۱۳۹۴). *مجموعه هفت جلدی قوانین و مقررات شهرداری تهران در حوزه‌های تخصصی خدمات شهری، فرهنگی و اجتماعی، حمل و نقل، فنی و عمران، مالی و اداری، شهرسازی، معماری و اراضی، بودجه*. تهران: انتشارات مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، شهرداری تهران.

نجات حسینی، س.م. (۱۳۹۰). سیاست شهری و دیپلماسی شهری (از نظریه تا عمل). *دانشنامه علوم اجتماعی (جامعه‌شناسی تاریخ)*، ۲، ۱۱۷-۱۴۲.

- Acuto, M. (2013). World politics by other means? London, City Diplomacy and the Olympics. *The Hague Journal of Diplomacy*, 8, 287-311.
- Chakravorty, S. (2005). Urban development in the global periphery: The consequences of economic and ideological globalization, In *Globalization and urban development*, p: 29-39. Springer, Berlin, Heidelberg.
- Chan, D. K.-H. (2016). City diplomacy and “glocal” governance: revitalizing cosmopolitan democracy, Innovation. *The European Journal of Social Science Research*, 29, 134-160.
- Cremer, R. D., Anne, D. B., & Ann, D. (2001). International Sister-Cities: Bridging the Global-Local Divide. *American Journal of Economics and Sociology*, 60, 377-401.
- Gil, C. (2020). The sister cities program and tourism. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 45, 182-191.
- Kara, B. (2019). The impact of globalization on cities. *Journal of Contemporary Urban Affairs*, 3, 108-113.
- Leffel, B. (2018). Animus of the underling: Theorizing city diplomacy in a world society. *The Hague Journal of Diplomacy*, 13, 502-522.
- Leo, Ch. (1997). *City politics in an era of globalization*. Sage.
- Liu, X., & Xiaohui, H. (2019). Are ‘Sister Cities’ from ‘Sister Provinces’? An exploratory study of sister city relations (SCRs) in China. *Networks and Spatial Economics*, 3, 473-491.
- Manfredi-Sánchez, J. L. (2021). The political economy of city diplomacy. *Economic and Political Studies*, 2, 228-249.
- Miyazaki, H. (2021). Hiroshima and Nagasaki as models of city diplomacy. *Sustainability Science*, 16, 1215-1228.
- Musch, A., Chris v. d., Valk, A. S., & Tajbakhsh, K. (2008). *City Diplomacy, Hague, Netherlands: VNG International*.
- Oduwaye, L. (2006). Effects of globalization on cities in developing countries. *Journal of Social Sciences*, 3, 199-205.
- Ryniejska-Kieldanowicz, M., & Ratajczak, M. (2019). Preferences of Transcultural Diversity: The Idea of City Diplomacy. *Political Preferences*, 23, 55-72.
- Sassen, S. (2015). The impact of the new technologies and globalization on cities. In *The City Reader*, Routledge, 706-714.
- Willig, C., & Wirth, L. (2018). A Meta-synthesis of Studies of Patients Experience of Living with Terminal Cancer. *Health Psychology*, 37(3), 228.